



Štev. 15. Leto 6.

Izhaja dvakrat na mesec.  
Naročnina četrtletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.  
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.**Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.**

# Volitve v bolniško blagajno!

**Vsem železničarjem ljubljanske direkcije!**

Sodrug-železničarji!

Vi vsi veste, da smo v oblastni skupščini v Ljubljani sprejeli

## dalekosežne predloge,

ki bi popolnoma preobrazili bolniško blagajno, da bi res nudila VSEM železničarjem in njih družinam v slučaju bolezni najizdatnejšo pomoč.

Na skupščinah v letih 1926—1931 smo opetovano sprejeli na podlagi Vaših predlogov sledeče sklepe:

- Da naj se izplačuje:
  - hranarina delavcem in profesionistom za vse dni v mesecu;
  - hranarina takoj koncem meseca zajedno s plačo;
  - za zdravljenje v toplicah in sanatorijih vse stroške;
  - delavcem za čas ambulantnega zdravljenja od direkcije celo plačo, ako to ni mogoče doseči, pa naj plača bolniški fond za ta čas hranarino;
- da naj se plača:
  - zdravniški pregled iz sredstev bolniškega fonda, če prosi uslužbenec ali delavec za zdravljenje v toplicah;
  - prevoz zdravnika na dom v nujnih slučajih tudi preko 3 km;
  - vse stroške za zdravljenje v bolnicah in naj se ne odteguje nikakih zneskov za ta čas od hranarine;
- da naj se predpisuje neomejeno zdravila in ustanovi centralna ambulanca v Mariboru;
- da naj se sezida sanatorij za tuberkulozne na Golniku;
- da naj se nastavi v vseh železniških centrih zobozdravnike, v Ljubljani in Mariboru po dva zobozdravnika;
- da naj se sprejme kot fakultativne člane tudi upokojene delavce, miloščinarje in njih družine;
- da naj se poviša honorar železniškim zdravnikom;
- da naj se spremeni uredba o bolniškem zavarovanju ter zagarantira POPOLNO AVTONOMIJO BOLNIŠKEMU FONDU ter podredi železničarski bolniški fond pod nadzorstvo ministrstva socialne politike.

## Kaj je naredil Ljubljanski oblastni odbor, v katerem imajo večino savezarji naši sodrugji?

Sklenil je, da naj se delavcem, ki vsled obiska centralne ambulante ali zobozdravnika izgube plačo, za dotične dneve plača hranarina!

## Kako boste volili?

Vsak železničar dobi od svojega načelnika glasovnico in kuverto. Nato naj gre takoj k zaupniku »Ujedinjenega saveza«, kjer dobi našo kandidatno listo in jo prilepi na glasovnico na obeh straneh, kakor je predtiskano.

Kuverto nato dobro zaprite in dne 31. avgusta 1931 od 8. do 14. ure oddajte v pisarni za to določeni komisiji.

## Sodrugji železničarji!

Dne 31. avgusta 1931 oddajte vsi glasovnico

**ZA EDINO RES PRAVO ŽELEZNIČARSKO LISTO, ZA VAŠE IZKUŠENE BORCE SS. JERNEJČIČA, CERKVENIKA, SMAZEKA, BIBIČA, TERŠKANA IN OSTALE!**

S tem boste oddali svoj glas za:

**SAMOUPRAVO BOLNIŠKEGA FONDA, S KATERIM NAJ UPRAVLJAJO ŽELEZNIČARJI SAMI,**

**PODREDITEV NAŠEGA BOLNIŠKEGA FONDA POD NADZORSTVO MINISTRSTVA SOCIALNE POLITIKE,**

**HRANARINO ZA VSE DNI V MESECU,**

**POPOLNO OSKRBO V TOPLICAH IN ZDRAVILIŠČIH,**

**POPOLNO CENTRALNO AMBULANTO V MARIBORU,**

**STAROSTNO IN NEZGODNO ZAVAROVANJE,**

**BOLJŠO BODOČNOST VSEH ŽELEZNIČARJEV!**

S tem, da oddaste

**SVOJ GLAS ZA LISTO, KATERE NOSILEC JE S. JERNEJČIČ,  
GLASUJETE ZA SAMEGA SEBE,**

**ZA DOBROBIT SVOJIH DRUŽIN, SVOJIH OTROK!  
ŽELEZNIČARJI!**

**MANIFESTIRAJTE ZA RESNIČNO SAMOUPRAVO BOLN. FONDA!**

Vaša parola bodi:

**BOLNIŠKO BLAGAJNO ŽELEZNIČARJEM! ZATO:  
VOLITE SAMO SVOJE IZKUŠENE SODRUGE!**

**Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije,  
Ljubljana.**

## Kandidatna lista za volitve v boln. blagajno.

### A) Skupščinarji:

- Franc Jernejčič, sklad. delavec, Ljubljana VII, Medvedova c. 36.
- Martin Bibič, čin. VIII, strojev., Maribor, Ruška c. 7.
- Maks Sernec, zvan. II., Teharje 3.
- Matiha Jurak, kovač, Delavnica drž. žel., Maribor.
- Angelo Cerkvjenik, adm. uradnik, Ljubljana, Idrijska ul. 8.
- Ivan Richlij, prog. zidar, Videm, Krško, Stara vas 107.
- Franjo Smasek, čin. VIII, vlakov., Maribor, Kežarjeva ul. 9.
- Matiha Zagorčnik, zavirač, Rakek 149.
- Rudolf Gale, čin. VIII, strojev., Ljubljana, Kurilnica I.
- Franc Špegel, zvan. II., kretnik, Zidanimost, čuvajnica 1.
- Valentin Mizerit, zvan. II., Ljubljana, Bleiweisova c. 5.
- Franc Rozman, mizar, Ptuj, Rogozniška 12.
- Ludvik Budin, zvan. I., vlakov., Pragersko, Pers. hiša.
- Franc Vovk II, prog. delavec, Lesce, Hraše 27.
- Alojz Bučar, zvan. I., pisarnik, Maribor, Barvarska 5.
- Jakob Kočevar, prog. čuv. zvan. II., Črnomelj, Ručetna vas 8.
- Ivan Čuda, zvan. I. prem. nadz., Zg. Kašelj 109, Dev. Mar. v Polju.
- Teodor Mravljec, čin. VIII, vlakov., Ljubljana VII, Verovškova ul.
- Franc Korbun, pom. pleskar, Maribor, Delavnica drž. žel.
- Aleks. Trškan, kotlar, Moste pri Lj. Predovičeva ul. 7.
- Josip Vešligaj, zvan. II., nadkretn., Tezno, Cankarjeva 11.
- Avust Okorn, čin. VIII, strojev., Ljubljana, Vilharjeva 1.
- Štefan Fressl, zvan. II., Hrastnik 58.
- Anton Rastresen, kuriln. del., Kurilnica, Ljubljana I, Gl. kol.
- Josip Pristovnik, zvan. II., kretnik, Dravograd-Meža 21.
- Rudolf Šešek, mizar, Vevče 7, Dev. Mar. v Polju.
- Janez Zagornik, strugar, Maribor, Delavnica drž. žel.
- Franc Štern, zvan. II., prog. čuv., Zirovnica 40.
- Franc Milavec, zvan. II., kretnik, Brezina p. Brežice.
- Ivan Uršič, zvan. II., sprevodn., Dol. Logatec 133.
- Karol Jelen, pis. čin. X. pis. ofic., Maribor, Wattova ul. 2.
- Jurij Čuješ, zvan. II., kurjač, Rogatec.
- Miha Valenti, zidar prog. sekc., Maribor, Aleksandrova 161.
- Josip Mikič, prog. del., Holmec 8, Prevalje.
- Blaž Korošec, čin. IX., vlakov., Ljubljana VII, Kolonija »Bajtar«.
- Leonhart Gradišnik, prog. čuv., zvan. II. v p., Brezno ob Dravi.
- Ignac Lapuh, zvan. II., Čakovce.
- Ferdo Škrabelj, mizar v kurilnici, Jesenice, Hrušica 76.
- Andrej Bahun, zvan. II. skl. desetar, Maribor, Kežarjeva ul. 9.
- Ivan Valenčič, pom. predkurjač, Borovnica, Laze 7.
- Rupert Robar, zvan. II., pis. sluga, Maribor, Marmontova 14.
- Valentin Plevnik, zvan. II., vlakov., Novo mesto, Šmihel 60.
- Franc Zorman, izpiralec kotlov, Kurilnica Ljubljana I, Gl. kol.
- Hladnik Jože, zvan. II., blokar, Brezovica, postaja.
- Remžgar Franc, zvan. II., sklad. des., Vič, cesta IV. št. 10. Rožn. dol.
- Tabaj Franc, zvan. II., prog. desetar, Moste, Pokopališka 5.
- Štefan Pinter, zvan. II., premikač, Maribor, Ob železnici 6.
- Ivan Bitenc, sprevodn. zvan. II., Ljubljana VII, Koseze.
- Žilič Ivan, kotlar, Ljubljana VII, Podunska 21.
- Adalbert Ceraj-Cerič, čin. VIII, vlakov., Ljubljana VII, Lepodvorska 35.

### B) Namestniki skupščinarjev.

- Simon Lorgar, čin. v p., vlak., Maribor, Kežarjeva ul. 9.
- Vinko Brus, zvan. II., premikač, Vič-Glince, c. št. 3.
- Anton Ipavic, zvan. I., strojev., Maribor, Kettejeva ul. 7.
- Valentin Lah, premožar, Pragersko, kurilnica.
- Franc Žagar, strugar, Ljubljana VII, Jernejeva 32.
- Franc Ivanuš, mizar prog. sekcije, Maribor, Krčevina 15.
- Alojz Požun, sprevodn. zvan. II., Ljubljana VII, Zg. Šiška 120.
- Ivan Jakelj, zvan. II., Slovenjgradec, postaja.
- Jurij Režoršek, skup. premožarjev, Maribor, Betnavska c. 18.
- Avust Likovnik, zvan. I., premik. nadz., Zidanimost, postaja.
- Bizilj Josip, čin. X. pom., vlakov., Galjevica 236, Ljubljana.
- Zargi Alojz, ključavničar, Ljubljana, Dunajska c. 9.
- Karol Cesar, predelavec prog. sekcije, Dobrava 24, Celje.
- Franc Kopič, zvan. II., kretnik, Maribor, Meljska c. 109.
- Luka Čuček, prog. delavec, Kristanovci 27.
- Franc Plevanč, klepar, Maribor, Delavnica drž. žel.
- Gabrijel Brečko, strugar, Maribor, Delavnica drž. žel.
- Janez Zrimšek, sprev. zvan. II., Ljubljana, Hradeckega vas 6.
- Josip Jurčič, zvan. I., vlakov., Zidanimost, postaja.
- Valentin Vidmar, pom. kurjač, Ljubljana, kuriln. I. gl. kol.
- Karol Siard, pleskar prog. sekc., Ljubljana VII, Vodovodna c. 72.
- Ivan Pouše, prog. delavec, Zagorje, Sklendrovec 43.
- Jože Ograjšek, zvan. II., prog. obh., Moste, Zadržna ul. 16.
- Martin Pušnik, čin. VIII., vlakov., Ježica, Stožice, Dunajska c. 127.
- Jože Koren, premožar, Jesenice, Hrušica 48.

## Važno za železničarje!

### Izplačilo diferenc železničarjem.

Radi izplačila diferenc je sedaj direkcija končno veljavno izdala okrožnico št. 55 od 7. 8. 1931, ki se v izvlečku glasi:

Predmet: Delavske razlike za čas od 25. X. 1923 do prevedbe na urnino.

Vsem službenim edinicam, zastopstvu jugosl. drž. žel. Postojna in Pliberk, šefom saobračajne službe in transportnim kontrolorjem.

Gospod minister saobračaja je z odlokom v aktu G. D. br. 41.917/31 od 26. VI. 1931 odobril, da se delavske razlike iz leta 1923 izplačajo z veljavo od 25. oktobra 1923 dalje do prevedbe.

Opozarjamo, da je večina edinic na progah bivšega inšpektorata izvršila prevedbo do 24. oktobra 1923 in so delavci počeni s 25. oktobrom 1923 prejeli nove urnine, vsled česar taki delavci ne pridejo pri teh razlikah v poštev.

Izdelati je takoj spiske na obr. GKMS 7a in spiske obustav obrazec GKMS 12. Ako edinice teh nimajo več v zalogi, jih naj zahtevajo takoj pri središnjem stvarištvu v Mariboru.

Spiski morajo vsebovati:

1. Zaporedno številko.
2. Rodbinsko in krstno ime.
3. Zasluzek pred prevedbo (t. j. mezda, osebna in rodbinska draginjska doklada) izračunan na 1 dan.
4. Prevedbena urnina izračunana na dan (n. pr. urnina Din 3.— × 8 ur je Din 24.—).
5. Dan prevedbe na urnino.
6. Od kodaj je v železniški službi.
7. Število dni od vključno 25. oktobra 1923 do dneva prevedbe (t. j. do izključno dneva, ko je prejel izplačano urnino).
8. Bruto izplačilni znesek v dinarjih (brez par, znesek do 50 par se ne upošteva, nad 50 par se pa zaokroži na cel dinar).
9. Skupna vsota obustav v dinarjih (brez par, zaokrožiti na cel dinar, enako kot pod 8).
10. Netto izplačilni znesek razlike.
11. Rubrika za lastnoroden podpis prejemca.

K rubriki 7. Spiska opozarjamo, da je v številu dni vpoštovati samo faktične delovne dni vključno po turnusu **proste dni**.

Opozarjamo na razpis št. 156/I-29, da je v spisek unesti vse v predvidenem izkazu se nahajajoče delavce, torej tudi one, ki so bili pozneje premeščeni in se nahajajo v drugi edinici, odn. so umrli, izstopili, bili postavljeni itd.

Prvotne spiske, ki so bili v smislu citirane razpisa sestavljeni, dostavijo strokovna odelenja edinicam s prevedbenimi izkazi vred radi lažje sestave novih spiskov.

Po zahtevi G. D. br. 11.783/23 in G. D. br. 7355/23 nimajo prava na to razliko uradniške pomožne moči ter pisarniške pomožne moči, kakor brzojavci, blagajničarji, kartanti, pisarji nakladalnih listov, pomožni pisarji v sekcijah pri carinskih agenturah in krajevnih skladiščih, pisarji urnikov, prevzemalci vlakov in inkasanti, ki so ob prevedbi na urnine, t. j. od oktobra 1923 do dneva prevedbe vršili gori navedeno službo.

Teh delavcev ni unesti v spiske.

Spiski (originali) se bodo pri direkciji likvidirali in pregledali pri računovodstvu, nakar se bodo po Generalni direkciji zahtevala otvoritev kredita ter odredilo izplačilo.

Po prejemu brzojavnega naloga za izplačilo je upoštevati sledeče:

Delavcem, ki so bili po prevedbi premeščeni drugim edinicam, je nakazano razliko dokartati ali pa poslati po pošti. Spisku je priložiti potrdilo v smislu določb pravilnika o finančni in računski službi.

Nakazano razliko za delavce, ki so izstopili iz železniške službe, bili odpušteni ali so umrli, je odvesti kot neizplačano na glavno blagajno s točno označbo imen in navedbe vzroka (umrl, odpuščen). Upravičenci do teh odvedenih zneskov morajo za izplačilo zaprositi potom edinice na računovodstvo s prošnjo kolekovano z Din 5.—. Dedičem umrlih se bode izplačalo, ako prilože prošnji potrdilo pristojnega zapuščinskega sodišča, da so edini dediči in upravičeni do dviga te razlike, drugače se razlika nakazuje zapuščinskemu sodišču, da razpolaže v smislu zapuščinske razprave.

Edinice morajo novo izstavljene platne spiske (originali) s prilogami:

1. uverenje točka 11.
2. prevedbeni izkaz in overen prepis istega.
3. ter prvotne spiske, sestavljene po razpisu št. 156-I-29 predložiti računovodstvu najkasneje do 20. t. m.

Tako se glasi okrožnica ter je sedaj upati, da bo diferenca v najkrajšem času izplačana. Ker okrožnica navaja odbitke, sporočamo, da se bo pri izplačilu diference odtegnilo 2% za bolniško blagajno, 1% osebne davka in invalidski davek.

Ko objavljamo besedilo gornje okrožnice, pa ponovno podčrtamo, da akcija našega saveza s tem še ni zaključena, ker smatramo, da ima vse delavstvo še vedno pravico na diferenco tudi za čas od 1. septembra 1923 do 24. oktobra 1923, torej še za dva meseca. Naš savez bo

podvzel sedaj ponovne korake, da se delavcem tudi za ta dva meseca diferenca pripozna. Ne vemo sicer, kakšni motivi so vodili komisijo, ki je imela preštudirati vprašanje diference, da je določila kot dan, od katerega dalje pripada diferenca, šele 25. oktober. Zelo šepa utemeljitev, da se je s tem dnem skoro po celi državi izvršila prevedba delavcev na urne plače. Da taka utemeljitev ne bo držala, že danes javno ugotavljamo.

Podčrtamo, da je z odlokom G. D. br. 7355-23 jasno povedano, da velja odlok glede prevedbe delavcev na urne plače za vse delavce, ki so bili v službi, že s 1. septembrom 1923. Ta odlok ni bil nikdar preklican ali popravljen, zato tudi komisija ni bila upravičena, postavljati sedaj skoro po 8 letih zopet nek drug datum.

Dalje je Generalna direkcija že leta 1929 z odlokom G. D. br. 64.322 od 1929 odredila, da se ima sestaviti platne spiske za diferenco za čas od 25. avgusta 1923 dalje.

Na podlagi teh ugotovitev bo »Ujedinjeni Savez Železničarjev« uveljediti ponovno akcijo, da se delavstvu diference še za dva meseca pripozna, na delavstvu pa je, da to lastno akcijo podpre s tem, da takoj vstopi v vrste organiziranih železničarjev v »Ujedinjeni Savez Železničarjev«.

### Delavske prošnje radi pokojninskega zavarovanja.

Na številna vprašanja iz raznih podružnic, ali se kaj dela na spremembi predpisov pokojninskega fonda za delavce, sporočamo, da je bila pri ministertvu imenovana posebna komisija, ki ima meritorno rešavati razne pritožbe, vprašanja in nejasnosti v predpisih o pokojninskem fondu za delavce.

Ljubljanska oblastna uprava je odstopila Glavni upravi penzijskega fonda v Beogradu v definitivno rešitev med drugim tudi sledeča vprašanja:

1. Ali morajo oni, ki so bili že pred 1. VII. 1930 člani prejšnjih provizijskih zavodov, še enkrat plačati vpsnino?

2. Ali so bivši južnoželezničarji upravičeni, da se jim črta že predpisane prispevke za čas bivše južne železnice, to je do 1. IX. 1923.

3. Ali se onim, ki so že bili člani prejšnjih provizijskih zavodov, sme uračunati v novi penzijski fond ves čas stalne službe na železnici.

Vsem onim, ki so tozadevno vložili prošnje, je oblastna uprava pokojninskega fonda odgovorila že pismeno, da se vsa ta vprašanja že meritorno rešujejo v Beogradu ter da bo vse prosilce o rezultatu svoječasno obvestila odnosno uradoma izvršila popravek sprejemnih odlokov, v kolikor bodo ta vprašanja rešena v pozitivnem smislu.

Da podpre utemeljene prošnje železničarjev, je naš savez vložil na centralno upravo v Beogradu daljšo predstavko, v kateri je točno orisal položaj železničarjev in velika bremena, ki se nalagajo žel. delavcem in profesionistom baš z uvedbo novega pravilnika o pokojninskem fondu ter dokazal upravičenost železničarskih zahtev.

### Zahtevamo plačilo čezurnega dela progovnim delavcem.

Že v zadnji številki smo objavili dopis, da se godi progovnim delavcem, ki morajo strahiti progo, velika krivica, ker morajo vršiti službo po 12 ur, a plačo dobe le za 8 ur.

Odlok ljublj. direkcije se glasi:

»Ker nekatere progovne sekcije niso na jasnem, kako je zaračunati one delavce, ki vrše stražarno, odnosno obhodniško službo v turnusu, katere je sedaj uvedena, pojasnimo, da je tem delavcem zaračunati v smislu člena 34 pravilnika o pomožnem osebju samo normalno dnevnicno brez vsakih čezur. Samo onim delavcem, ki so nastopili omenjeno službo neposredno po končanem fizičnem delu na progi, je zaračunati za ta dan 4 čezure. Stražno in obhodniško službo je vršiti še nadalje v istem obsegu, kakor je bilo določeno, dokler je direkcija ne prekliče.«

Upajmo pa tudi, da bodo progovni delavci uvideli, da rabijo močno strokovno organizacijo in da se bodo včlanili v »Ujed. savez železničarjev Jugoslavije«.

### Rodbinske doklade nastavlencev.

Novi zakon o drž. prom. osobju predvideva v čl. 28, da pristoja rodbinska draginjska doklada za ženo in vsakega otroka po Din 150 mesečno.

Prejšnji zakon je predvideval poleg tega še posebne doklade za otroka po Din 80.— mesečno tudi po 16. letu starosti, ako je bil doma pri starših brez službe, dalje za sina, ki je šel k vojakom v aktivno službo ali če se je otrok učil kake obrti itd.

Novi zakon teh doklad več ne predvideva ter bo vsled tega direktija te doklade po Din 80.— mesečno ukinila naknadno s 1. julijem 1931, čeprav še ni izdana uredba o rodbinskih dokladah, kakor jo predvideva zakon. Za javne nameščence pa je bila ta uredba že izdana koncem junija in ker bo za železničarje skoraj gotovo izdana slična uredba, prinašamo danes v izvlečku glavne predpise, komu in koliko časa pripada rodbinska doklada:

Za ženo ne pripada rodbinska doklada po Din 150.— mesečno, če je žena aktivna ali upokojena državna uslužbenka, ali če je v državni službi, dalje, če ima žena več kot Din 200.— mesečno zaslužka ter končno, če živi ločeno od moža radi združitve zakonske zajednice; za otroke pripada doklada po Din 150.— mesečno za vsakega otroka, ki je rojen v zakonitem zakonu ali je pozakonjen.

Rodbinska doklada pripada do 16. leta starosti.

Po 16. letu starosti pripada doklada le še:

1. za hčer, ki gospodinja očetu-vdovcu in sicer do moštivte, a najdalje pa do polnoletnosti;
2. za otroka, ki je duševno ali telesno trajno nesposoben za pridobivanje;
3. za otroka, ki se šola v državi ali v inozemstvu v javnih ali priznanih zasebnih šolah obsega ali strokovnega pouka in sicer za oni čas, dokler se redno šola, a najdalje do dovršenega 23. leta starosti, razen, če se otrok pred tem časom omoži, odnosno oženi, ali če nastopi odslužitve roka v vojski.

Večerni in začasni tečajji se ne smatrajo za šolanje.

Tako se glasi v glavnem uredba, ki velja za javne nameščence glede rodbinskih doklad.

### Periodske povišice nastavlencev.

Po novem zakonu § 54 in tozadevnih prehodnih odredbah imajo nastavlenci pravico do napredovanja v periodskih povišicah vsaki dve in pol leti. Novi zakon ne predvideva več napredovanja samo 1. januarja in 1. julija.

Vsled tega ima osebje po novem zakonu pravico do napredovanja v višjo periodsko povišico vsaki dve in pol leti in sicer takoj prihodnji mesec, ko to dobo dovrši in se bo torej napredovanje izvajalo vsakega prvega v mesecu.

### Železničarji, pazite na določbe člena 261 zakona.

Čl. 261 zakona predvideva, da ima vsak uslužbenec pravico v štirih mesecih od dne, ko je stopil zakon v veljavo, to je do 1. novembra 1931, pravico in dolžnost, da predloži po neposrednemu starejšini v izvrirniku ali overovljenem prepisu direktiji vse one listine, s katerimi žele izpopolniti podatke uslužbenskega lista v pogledu priznanja časa za pokojnino.

Opozarjamo vse železničarje, da dobro preberjo § 258 zakona, da ugotove, ali nimajo morda pravice na vračunanje še kakega časa za penzijo ter da pravočasno predložijo dokumente.

Pri tej priliki pa moramo pripomniti, da smatramo, da bi bilo edino pravilno, da bi direktija vse uslužbence, ki predložijo dokumente za vračunanje časa za penzijo, obvestila, ali jim je čas uračunan na podlagi predloženih dokumentov. Sedaj namreč direktija prakticira na ta način, da odgovori, da se bo tozadevno razpravljalo povodom upokojitve. S tem pa uslužbencu ni nič pomagano, ker ni siguren, ali mu bo

čas kedaj priznan in se vsled tega ne more okoristiti z ugodnostjo zakona, ki predvideva, da gre uslužbenec lahko, če ima 35 vračunljivih let za penzijo, v pokoj.

Pričakujemo, da bo direktija svojo prakso spremenila ter uslužbenca na podlagi predloženih dokumentov obvestila, od kodaj se jim šteje čas za penzijo.

### Važna razzodba državnega sveta.

Direkcija je doslej prakticirala, da je uslužbenca po 12 mesecih bolovanja črtala iz staleža v smislu določbe zakona. Obvestilo o črtanju pa je večkrat izdala tudi po dva in več mesecev kasneje, vendar je čas za penzijo zaračunala le do dneva, ko je potekel 12 mesečni rok.

V nekem konkretnem slučaju smo vložili proti takemu rešenju pritožbo in državni svet je sedaj z odlokom št. 13.633/31 od 18. 6. 1931 razsodil, da tako rešenje direktije ni osnovano na zakonu in utemeljuje razzodbo s sledečim:

»Izjava ministrova v odgovoru na tožbo, da je uslužbencu prestala služba koncem meseca avgusta 1930, ker mu je takrat izteklo 12 mesečno bolovanje, ter da je bil tedaj tudi razrešen od službe, se ne more uvaževati, ker uslužbencu ne prestane služba z dnem, ko so izpolnjeni pogoji, ki so predvideni v zakonu za prestopitev službe, marveč šele z dnem, ko je upravna oblast izdala odlok o prestopitvi službe.«

Na podlagi tega bi morala upravna oblast izdati odlok o upokojitvi imenovanega oni dan, ko so nastopili pogoji iz člena 95 v vezi s točko 2 člena 118 Zakona za prestopitev službe. Ker pa je upravna oblast to opustila in je izdala odlok šele 23. oktobra 1930, bi mu morala povodom upokojitve priznati v penzijo ves čas do 23. oktobra 1930, ker mu je služba šele ta dan prestala.

Iz te razzodbe sledi, da mora direktija pri odmeri penzije priznati za penzijo ves čas do dneva, ko je bil izdan odlok o prestopitvi službe in ne samo do dneva, ko bi služba v smislu določb zakona prestala.

### V enakem slučaju dvojna razzodba državnega sveta.

Ko je šlo za rešitev vprašanja, kdaj pripada 15% povišica v penzijo, smo v konkretnem slučaju dosegli pod št. 1149 od 7. 6. 1930 naslednjo razzodbo:

»Z odlokom opče seje državnega sveta od 9. 11. 1926, št. 42.912, je bil raztolmačen člen 50. Zakona o budžetnih dvanaestih letih za mesec avgust od november 1925 ter člen 29 Zakona o državnem prometnem osebju tako, da se tudi pri uračunanju 15% povišice za penzijo začeta polovica leta efektivne službe ima računati kot cela. Ker je v konkretnem slučaju tožniku priznanih 31 let in 11 mesecev službe, kar znesse zaokroženo 32 let, mu v smislu tega odloka splošne seje državnega sveta pripada 15% povišica za penzijo.«

V drugem popolnoma sličnem slučaju, ko je imel uslužbenec 31 let in 10 mesecev službe, pa je isti državni svet odbil pritožbo z utemeljitvijo, da mu manjkata dva meseca in da vsled tega nima pravice na polno penzijo z vračunanjem 15%.

Ker smatramo, da je nemogoče, da bi v dveh popolnoma enakih slučajih pri enem in istem zakonu mogli obstojati dve kontradiktorni razzodbi in ker je že splošna seja principijelno rešila to vprašanje, smo ukrenili korake, da se tudi v drugem slučaju izda pozitivna razzodba.

**Zaupnik! Ali so Tvoji sodrugji že vsi člani Cankarjeve družbe?**

## Kapitalizem in socializem po svetovni vojni

(Nadaljevanje uvodnika iz št. 14 »Ujed. Železnica« od 1. avgusta 1931.)

(Po Bauerjevem delu »Kapitalismus u. Sozialismus nach dem Weltkrieg« prireja Talpa.)

### Intenzivacija dela.

Na mnogih strojih so pritrjeni ča-  
someri, ki natančno označujejo po-  
tek dela in njegove prekinitve. De-  
lavec ve, da bo v slučaju redukcije  
izgubil delo najprej tisti delavec, ki  
ima največ prekinitiv, zato vsak na-  
pne vse svoje sile.

Najvažnejše sredstvo, ki prisili  
delavca k najintenzivnejšemu delu,  
pa je **tekoči trak**. Njegova hitrost do-  
loča delovni tempo. Tak trak je uve-  
den, kakor sem že omenil, zlasti v  
ameriški avtomobilski industriji.  
Rieppel, ki opisuje Fordove tovarne,  
pravi: »Tako delo ob tekočem tru-  
ku je najtežje in najintenzivnejše  
delo sploh, kar ga poznam.« In Sears  
Roebuck, ki je opazoval delo ob te-  
kočem traku, je zapisal: »Zaman se  
človek vprašuje, kaj naj napravi de-  
lavec, ki mu med delom sede muha  
na nos; kruti tempo tekočega traka  
... mu ne dovoli, da bi jo spodil.«

3. Kjer pa ni mogoče doseči po-  
spešenega dela ne s stroji ne s te-  
kočim trakom, tam uporablja pod-  
jetnik **akordno mezdo**, ki naj prisili  
delavca k intenzivnejšemu delu. Do-  
čim so preje določali, v kolikem ča-  
su se naj izvrši delo, bolj po videzu,  
se določa danes čas po natančnih  
meritvah. V kolektivnih pogodbah je  
zato določeno, koliko mezdo dobi  
delavec, ki dela v akordu. Dočim se  
je nekoč delavec pogajal z mojstrom,  
v kolikem času bo delo opravil, dan-  
es tega ne more več. Čas se danes  
določi v pisarni na podlagi študij in  
akord se **diktira** delavcu. Tako se  
nahaja danes delavec skoro brez mo-  
či pred sistemom, ki je zavil v znan-  
stveno kopreno in ki mu ne nudi no-  
bene točke, kjer bi ga mogel na-  
pasti.

Dokler se ni akord določal po  
znanstveni metodi, je bilo za delav-  
ce lažje. Vsak delavec je vedel, da  
mu je takrat, ko je bilo uvedeno no-  
vo delo, delati počasneje, ker se je  
takrat določal čas. One, ki so se tru-  
dili, so smatrali upravičeno za ne-  
solidarne in so jih upravičeno tudi  
zaničevali.

4. Že od nekdanj je **akord v sku-  
pinah** najmočnejše sredstvo, ki sili  
delavce do tega, da drug drugega  
priganjajo k delu. Tak akord se upo-  
rablja zlasti v rudnikih, kjer so zve-  
zani v skupni akord kopač, naklada-  
lec premoga v vozičke in vozač. Tu  
drug drugega silijo k delu, ker so  
zvezani v skupni akord.

Najbolj **rafinirani način akorda** v  
skupinah pa je uvedel češki indu-  
strijec čevljev Baťa, ki ga naši me-  
ščanski časniki toliko hvalijo — že  
vedo zakaj! —, ki ga pa imenuje  
francoski sociolog Philipp v svoji  
knjigi po pravici: »nepoznanega  
diktatorja Tomaža Bafo.« Njegova  
tovarna je razdeljena v 250 delavnic.  
Vsaka delavnica mora kupiti vse,  
kar rabi za delo, torej usnje, suka-  
nec, špirit, pasto za čevlje, da celo  
žarnice, orodje in šipe od tovarni-  
ške zaloge ali pa od delavnice, ki je  
imela predmet v obdelavi, in sicer  
po ceni, ki jo določi podjetje. Ko de-  
lavnica obdela predmet, kakor je  
naročeno, ga proda naprej v drugo  
delavnico, kjer se obdelava nadalju-  
je. Če produkti niso dobro napra-  
vljeni, ali pa, če jih ena delavnica  
drugi prepozno odda, jih mora pro-  
dati za nižjo ceno. **Razlika med pro-  
dajno ceno produktov in kupno ceno  
surovin predstavlja akord delavcev,  
ki dela v isti delavnici.** Ta sistem  
sili delavce k najintenzivnejšemu  
delu, obenem pa prisili delavce, da  
vsi pazijo, da ne napravijo kake na-  
pake. Obenem pa seveda še varču-  
jejo s surovinami.

### Racionalizacija gospodarstva v obratih.

a) **Nositelji racionalizacije.** Z raz-  
vojem velike industrije, koncernov  
in trustov narašča tudi število indu-  
strijskega uradništva, narašča indu-  
strijska birokracija. To uradništvo  
je faktični voditelj velikih industri-  
jskih podjetij. Vsako podjetje pa je  
razdeljeno v dve vodstvi: v trgov-

sko in tehnično. Trgovsko vodstvo  
vodi nakup surovin, prodajo produk-  
tov, skladišča, razpošiljanje in raču-  
ne. Tehničnemu vodstvu pa pripa-  
dajo uradi za konstrukcijo, delitev  
dela itd. Iz tega razvidimo, da ima  
vsako vodstvo pod seboj še celo vr-  
sto uradov, in tako predstavlja indu-  
strijska birokracija zelo komplici-  
ran ustroj. Prav ta obsežna in raz-  
vejana birokracija pa močno vpliva  
na gospodarsko miselnost in na delo.  
Oglejmo si, kako!

Mali podjetnik iz polpreteklega do-  
be je imel zmeraj pregled čez vse  
svoje podjetje, dočim ga današnji  
velepodjetnik nima več; navezan je  
slednji le na pismena poročila, ki mu  
jih podajajo njegovi uradniki, in ta  
poročila so odločilna tudi za sklepe.  
Da pa se v kljub temu ohrani enot-  
nost velepodjetja, je delokrog posa-  
meznih oddelkov točno odmerjen in  
omejen s predpisi.

Z naraščanjem industrijske biro-  
kracije narašča tudi delitev dela.  
Velepodjetje ima za vsako stvar po-  
sebnega inženjerja. Inženjerji iste stro-  
ke se smatrajo za tovariše, izdajajo  
strokovne časopise, ki v njih raz-  
pravljajo o svojih izsledkih. Tako  
nastajajo nove tehnične znanosti.

Z naraščanjem tehnike so dobili  
inženjerji vodilno mesto v industriji.  
Oni danes ne vodijo samo tehničnega  
vodstva, marveč tudi trgovsko vod-  
stvo v obratih.

Iz razvoja industrijske birokraci-  
je pa se je razvilo troje, in sicer:  
a) **industrijska skupnost v delu**, t. j.  
specialisti vseh velepodjetij se sma-  
trajo za tovariše, objavljajo svoje  
izkušnje v strokovnih glasilih ter  
tako skupno iščejo najboljše metode  
dela v svoji stroki; b) **normiranje**,  
t. j. namen industrijske delovne  
skupine je najti objektivna, splošno  
veljavna pravila za delo; c) **strem-  
ljenje**, da se razvijejo **znanosti o  
obratnem vodstvu**.

Vsa ta stremjenja so se razvila  
zlasti med svetovno vojno, ko je dr-  
žava nadzirala in vodila vso produk-  
cijo. Pazila je, da se delavčeve sile  
popolnoma izrabijo in da se izkori-  
stijo surovine. In prav država je za-  
čela prva sklicevati na skupne se-  
stanke specialiste iz velepodjetij, da  
so izmenjavali misli o najboljših me-  
todah dela. Vojno pravo je omogo-  
čilo, da se je začela država vmeša-  
vati v privatna podjetja in da jih je  
postavila v svojo službo. Tedaj ni  
bilo nobene poslovne tajnosti več.  
Po vojni se je sicer kapitalizem re-  
šil državnega nadzorstva, dela pa po  
načrtih, ki jih izdelajo inženjerji, ki  
so dobro organizirani in ki nepresta-  
no izmenjavajo misli. Tako je na-  
stala močna inženirska organizacija.

Prve take inženirske organizacije  
imamo seveda v U. S. A.; njihov  
predsednik je bil Hoover, ki je bil  
prav zato izvoljen za predsednika  
države. Te organizacije, združene v  
»Federated American Engineering  
Societies«, so izdale l. 1921. študijo,  
v kateri so pokazale, koliko se iz-  
gubi v industriji radi prenezadostne  
obratne organizacije, radi napačne-  
ga ravnanja s surovinami, radi ne-  
pravilno opremljenih obratov itd. Ta  
študija ima naslov »Waste in In-  
dustry« in jo smemo smatrati za  
manifest racionalizacije. — Slične  
inženirske organizacije, ki preisku-  
jejo metode dela itd., imamo tudi v  
drugih državah, vse pa so interna-  
cionalno organizirane v zvezo »Com-  
mité international de l'organisation  
scientifique du travail«, ki je imela  
od l. 1921. že celo vrsto svetovnih  
kongresov.

Iz tega razvidimo, da je racio-  
nalizacija plod organiziranega kolek-  
tivnega dela velikih inženjskih or-  
ganizacij. Dočim je nekoč izboljšev-  
val vsak podjetnik sam zase svoje  
podjetje in je način izboljševanja  
skrival kot poslovno tajnost, izbolj-  
šujejo danes celotno produkcijo in-  
ženjerji, ki ne priznavajo več poslov-  
ne tajnosti in ki skušajo najti znan-  
stvene osnove izboljšanja.

Prav to dejstvo pa močno pospe-  
šuje razvoj koncernov in trustov,  
ki docela monopolizirajo trg. Kolek-  
tivizacija duševnega dela se razvija  
samo v zvezi s koncentracijo kapi-  
tala. Je pa to vse skupaj delni poj-  
av **prehoda iz starejšega, indivi-  
dualističnega kapitalizma, ki je te-  
meljil na konkurenci, v moderni, or-  
ganizirani, monopolni kapitalizem.**

b) **Normiranje in tipiziranje.** Nor-  
miranje industrijskih produktov je  
že staro. Zlasti morajo biti normira-  
ni produkti, ki jih potrebujejo arma-  
de; v vojni se prav lahko pokvarijo  
razni deli topov in orožja sploh, zato  
mora imeti vsaka vojaška edinica  
na razpolago dovolj nadomestnih de-  
lov. Ti nadomestni deli morajo biti  
popolnoma enaki prvotnim delom.  
Tako normiranje v vojni industriji  
imamo že od l. 1798. Danes, ko se  
je strojna tehnika silno razvila, je  
normiranje vsesplošno. Normirani so  
posamezni stroji, normiranje imamo  
pri železnici, ker bi bil sicer ves in-  
ternacionalni promet nemogoč: dan-  
es imajo vse zapadnoevropske in  
srednjeevropske države **normirano  
razdaljo med obema tračnicama,  
dalje priprave za priklopitev vago-  
nov in zavore.** Tudi kolesarji hočejo  
imeti povsod, kamor pridejo, na raz-  
polago **rezervne dele**, ki so torej  
normirani. Prav tako so normirani  
avtomobilski deli.

Normiranje pa se je zlasti še raz-  
vilo med svetovno vojno. Od vsake  
vrste orožja se je izdeloval samo  
en tip (n. pr. en tip bajonetov, pušk,  
strojnic) in tu je prešlo normiranje  
že v tipiziranje.

Oboje: normiranje in tipiziranje  
imenujemo na kratko **standardizira-  
nje ali poenostavljenje.**

Standardiziranje produktov se je  
močno izpopolnjevalo zlasti po sve-  
tovni vojni. Že omenjeno poročilo  
ameriških inženjskih zvez je po-  
kazalo, koliko energije se uporabi  
za to, da se producirajo razni tipi  
(vrste) produktov. Zato je ustanovil  
Hoover posebni urad, ki naj uvede  
popolno standardiziranje produktov.  
Od vsakega produkta se naj izdelu-  
jejo samo neobhodno potrebni tipi.  
To standardiziranje je doseglo ve-  
like uspehe; dočim so nekoč izdelo-  
vali n. pr. 5136 vrst lopat, jih danes  
izdelujejo samo 2178, nekoč 78 vrst  
posod za mleko, danes samo 10 itd.  
Standardiziranje je zlasti važno pri  
strojni industriji; dočim so n. pr. ne-  
koč izdelovali razne tipe strojev za  
tisk in so morale imeti tovarne od  
vsakega tipa več strojev na razpo-  
lago, se izdeluje danes samo en tip.

Čim bolj pa se produkcija stand-  
ardizira, tem bolj se more človeško  
delo zamenjati s strojem, tem bolj  
se morejo stroji specializirati, tem  
hitreje se more uvesti tekoči trak.  
Tehnični razvoj zahteva torej nujno  
standardiziranje.

S standardiziranjem pa se je ze-  
lo izpremenil tudi način dela. Želez-  
niške delavnice nemških državnih  
železnic so morale imeti pred nor-  
miranjem na razpolago 14.000 raz-  
novrstnih nadomestnih delov za po-  
pravila, danes pa imajo samo 400 ta-  
kih delov. Normiranje je povzročilo,  
da se nadomestni del v lokomoti-  
vo samo vloži, da ga ni treba prav-  
nič piliti, s čimer se prihrani ogrom-  
no časa. Radi normiranja se da po-  
praviti lokomotiva v 24 dneh (preje  
v 110 dneh), osebni vagon v 20 dneh  
(preje v 40), tovorni vagon pa v 4  
namesto v 11 dneh.

Z normiranjem je v najtesnejši  
zvezi **specializacija**. Tako so sklenili  
n. pr. tovarnarji optičnih in fotografskih  
aparatur, dalje tovarnarji pol-  
jedelskih strojev, da bodo tipizirali  
svoje produkte: namesto mnogih  
vrst izdelujejo danes samo nekaj  
najpotrebnejših vrst. Obenem pa so  
se tovarne medsebojno dogovorile,  
kateri tip bo izdelovala ta in kateri  
tip druga tovarna.

V mnogih slučajih je standardi-  
ziranje omogočilo ustanovitev **kar-  
telov**. Dokler je izdelovala vsaka to-  
varna celovito vrsto raznih tipov istega  
produkta, so se dale za te produkte  
le težko določiti enotne cene. Odkar  
pa so produkti tipizirani, se lahko

določijo enotne cene za vsak tip  
(n. pr. cene raznih tipov Bafovih  
čevljev).

Včasih pa je seveda tudi obrat-  
no: šele po tvorbi kartela ali trusta  
je bilo standardiziranje omogočeno.  
Najhujša sovražnica standardiziranja  
pa je konkurenca, kajti vsak pod-  
jetnik skuša svoje produkte bolj pri-  
lagoditi okusu odjemalcev. Tak pod-  
jetnik je pripravljen prelomiti vse  
pogodbe o standardizaciji, samo, če  
bi se njegovi produkti bolj prodajali.  
Hoovrova komisija je n. pr. določila,  
naj se izdelujejo samo štiri vrste  
postelj, kljub temu pa vsak hotelir  
naroča drugačne postelje — često  
po svojih nagnjenjih in okusu. Šele  
po tvorbi kartela, ki si osvoji celot-  
no produkcijo istega produkta, se  
more v takih slučajih uvesti stand-  
ardiziranje.

Če si predočimo zgodovinski raz-  
voj produkcije, vidimo sledeče: v  
starih časih je delal obrtnik natanč-  
no po navodilih in predpisih svojega  
ceha. Že takrat je torej obstajalo  
normiranje, ki pa ga je kapitalizem  
v svoji prvi, liberalni, individuali-  
stični dobi razbil: takrat je vsak  
podjetnik po svoje ustvarjal produk-  
te. V teku razvoja pa je začel ka-  
pitalizem zopet normizirati.

Tudi standardiziranje vpliva moč-  
no na življenje in potem tudi na  
mišljenje ljudi. Tudi življenje samo  
je zmeraj bolj standardizirano. —  
Standardiziranje je povzročilo poce-  
nitev produktov, obenem pa je del-  
no povzročilo tudi brezposelnost, ker  
se prihrani pri njem mnogo časa in  
torej tudi delovnih sil. Je pač trage-  
dija kapitalističnega reda, da se pri  
vsakem izboljšanju produkcije izlo-  
čijo nove mase delavstva iz produk-  
cijskega procesa.

(Dalje prihodnjič.)

## Dopisi.

### Maribor II. — Kurilnica.

Dne 6. avgusta t. l. je obdržala naša  
podružnica dobro obiskan članski sestanek,  
na katerem se je pokazalo, da imajo kljub  
zvezarski gonji delavci iz kurilnice in tu-  
kajšnjega materialnega skladišča zani-  
manje za zdrav strokovni pokret ter je bil  
obisk prav zadovoljiv. Seveda imamo tudi  
mi ljudi, ki jim je vsak sestanek in slično  
postranska briga, pač pa ob vsaki prilož-  
nosti največ kritizirajo. S to komoditeto  
bo treba enkrat za vselej končati, treba bo  
zopet agitacije od moža do moža za prid-  
bivanje novih članov, ker čim več moči,  
tem več uspeha. Naši nasprotniki delajo z  
vsemi sredstvi za porast njihovega članstva  
in mislim, da to, kar je njim dovoljeno, tudi  
nam ne more biti prepovedano. Treba bo  
zdriniti še zadnje mlačneže in indifere-  
ne, enako odpreti oči onim zaslepljenem, ki  
še nasedajo gotovim žoltim agitatorjem ter  
mislijo, da bodo gospod že naredili tako, da  
bo prav.

Torej k sestanku samemu.

K 1. točki dnevnega reda nam je po-  
ročal naš v borbi za železničarske pra-  
vice osiveli sodrug predsednik podružnice  
Bibič. Kot skupščinar oblastne skupščine  
in delegat glavne skupščine nam je obraz-  
ložil delo oblastne skupščine v Ljubljani in  
posamezne uspehe, katere so naši delegati  
v oblastni skupščini priborili. Žal je pa bila  
večina teh sklepov oziroma predlogov v  
glavni skupščini v Beogradu odklonjena.  
Med drugim so bili odklonjeni sledeči pred-  
logi naših delegatov:

1. Stroške za zdravljenje v sanatoriju  
in kopalnišnih naj nosi bolniški fond.
2. Za časa zdravljenja v bolnici se naj  
plačuje cela hranarina.
3. Babična pomoč se naj plača na de-  
želi v isti višini kakor v mestih in da plača  
blagajna eventualni prevoz zdravnika tudi  
v čez 3 km oddaljene kraje.
4. Da se hranarina poviša in plača za  
vse dni v mesecu.
5. Da se sprejme v fond tudi penzijo-  
nirane delavce.
6. Za časa ambulantskega zdravljenja  
se naj plača hranarina.
7. Zasižura se naj avtonomija za oblast-  
ne skupščine itd.

H koncu je še poročevalec omenil, da  
se vsrjšjo volitve v oblastno skupščino boln.  
fonda dne 31. VIII t. l. in je mnenja, da  
bodo znali člani sami presoditi, koža bodo  
volili v to važno institucijo.

Pod 2. točko (raznoterosti) so iznesli  
delavci iz kurilnice različne težnje, tako  
n. pr. pomanjkanje in pomanjkljivost dežnih  
plaščev, slabe coklje za pepelarje, potreba  
ene barake za delavce itd. Seveda je prišla  
tudi ta tako dolgo in težko pričakovana  
razlika iz leta 1923 na dnevni red. K temu  
nam je s. Mikec obrazložil celo križevno pot  
našega Saveza, omenil je številne deputa-  
cije, ki so romale v to svrhu v Beograd in  
katerih se je deloma tudi sam udeležil. Da  
je končno prišlo do tega, da se bo vendar  
ta diferenca enkrat izplačala, je edina za-  
sluga Ujedinjenega Saveza Žel. Jugoslavije.

Končno smo pa mnenja, da, kadar bo imel naš Savez tridesetih članov, kakor jih baje ima Udruženje, ne bomo rabili preko 7 let, da izposlujemo železničarjem nekaj, kar jim po vseh pravicah pripada.

Obenem še apeliramo na vse zavedne železničarje, nastavljenke, kakor nastavljenke, da pristopijo do zadnjega v Ujedinjeni Savez železničarjev, da si tako osiguramo našo bodočnost kakor bodočnost naših družin. Naš Savez je edina strokovna organizacija, ki jo vodijo delavci in nižji uslužbenci ter ima vsak posamezen član pravico soodločati. Zato vsi na delo! S tem geslom smo zaključili naš sestanek.

### Brzovjavec nam piše.

Dolgo vrsto let smo bili zapostavljeni in res nismo pričakovali kaj posebnega v naši službi, vendar smo še doslej računali na izplačilo difference, ki smo jo pošteno zaslužili. Zelo nas je presenetila okrožnica direktorja, ki pravi, da brzovjavec razlika ne pripada. Dosti nas je prizadetih in žal doslej nismo bili organizirani v Vaši organizaciji; pristopamo pa sedaj in Vas prosimo, da ukrenete, da se nam ta krivica popravi. Navajam Vam svoj vzgled, da vidite, da sem do difference upravičen. Na železnici služim že 10 let in sem bil sprejet kot skladiščni delavec, nato pa se me je uporabljalo za najrazličnejše službe, kot kretnika, vozopisca, brzovjavca itd. ter sem že pred osmimi leti položil izpite in se me je nato uporabljalo kot delavca za brzovjavca. Vse moje prošnje za nastavitve so bile brezuspešne in bil sem kot skladiščni delavec preveden na urno plačo. Moji tovariši skladiščni delavci so kasneje napredovali v urni plači, meni pa se je odgovarjalo, da naj čakam, da bom nastavljen in sem tako čakal celih pet let ob borni urni plači brez vsakih postranskih prejemkov, ki bi jih dobival, če bi bil nastavljen. Dobival bi še draginjske doklade in rodbinske doklade, nočne doklade. Tako pa sem dobival le golo urno plačo, vršiti sem moral odgovorno turnus službo, kaznovan sem bil kot nastavljenec in sedaj po osmih letih pa dobim obvestilo, da mi razlika ne pripada.

Takih slučajev Vam lahko navedem še več ter prosim, da se tudi za one, ki so leta in leta bili v staležu kot delavci ter le dobivali tolažilne besede, da bodo nastavljeni, ukrene, da dobe diferenco izplačano.

### Pridobitve progovnih delavcev.

Večkrat se oglasimo v našem listu, da potožimo o nevdržnem stanju, v katerem se ravno progovni delavci na železnici nahajajo. Kar nas je starejših, ki smo v službi že po 20 in več let ter smo služili že pod marsikaterim šefom, ugotavljamo, da se naš položaj res od dneva do dneva slabša. Poznali smo leta, ko je bil tudi za nas progovne delavce na razpolago kredit za celo leto, spominjamo se, da smo progovni delavci tudi poleti in jeseni lahko dobili dopust, spominjamo se celo let, ko je tudi progovni delavec lahko napredoval v svoji plači. Spominjamo se let, ko so naši predpostavljene gledali za nas delavce, nam svetovali pri delu in nas podpirali.

Od leta 1927 dalje čakamo progovni delavci na kako povišanje naših plač, veselili smo se delavskega pravilnika, sedaj pa smo razočarani, ker smo mesto povišanja plače dobili znižanje in sicer kar za Din 80.— do 160.— mesečno in nikdo se ne vpraša, kako naj sedaj ta delavec živi s svojo družino. Veselili smo se, da homo dobili izplačane difference, kot nam pripadajo; sedaj pa vidimo, da nam bodo diferenco kar za dva meseca odtegnili.

Tako bi lahko našeli še marsikatero novo pridobitev, iz katere bi vsakdo lahko razvidel, da se nas progovne delavce res postavlja v najzadnjo kategorijo med železniškimi delavci. Temu bo treba narediti enkrat konec in ta konec morejo narediti delavci sami s tem, da se bodo zavedali potrebe močne železničarske organizacije, potom katere si bodo priborili svoje pravice.

## Tiskovna tožba Rudolfa Tumpeja, predsednika UJNŽB v Mariboru proti uredniku „Ujedinjenega železničarja“ v Mariboru.

V torek, dne 7. julija, se je vršila pred okrožnim sodiščem v Mariboru razprava v tiskovni tožbi Rudolfa Tumpeja, uradnika v materialnem skladišču državnih železnic v Mariboru, proti uredniku časopisa »Ujedinjeni železničar«, Adolfu Jelenu, radi znane članka, ki ga je objavil »Ujedinjeni železničar« dne 25. dec. 1930 z naslovom:

»Senzacionalno odkritje delovanja gosp. Rudolfa Tumpeja, voditelja Zveze v Mariboru. — Provizije iz rok internacionalne avtodružbe. — Plačana mesta v železničarskih zadrugah.«

Članek je bil odgovor na napade »Jugoslovanskega železničarja« na bivše železničarje, ki so prevzeli konzorcij »Ujedinjenega železničarja«, med njimi tudi urednik Adolf Jelen. V članku se očitja g. Tumpeju, da dela ovadbe na državno pravdnitvo, da je povzročil s svojo vlogo na velikega župana razpust »Podpornega društva železničarjev«, ki ima 13.000 članov in okrog 4 milijone premoženja, a ta razpust sedaj tudi po preteku dveh let, t. i. od 11. maja 1929 naprej, še ni potrjen.

Nadalje očita članek g. Tumpeju, da je plačan član odbora Nabavljalne zadruge železničarjev v Mariboru, čeprav nima otrok, in so se za to mesto potegovali drugi, odlični nacionalni železniški uradniki, ki morajo skrbeti za ženo in mnogo otrok.

Nadalje je očital članek g. Tumpeju, da je bil tudi nabiralec inseratov za »Jutro« ter dobival za to provizijo in da je g. Tumpej, ki je tudi občinski svetnik v Mariboru, prevzel zastopstvo internacionalnega kapitala »Austro-Fiat« ter skušal prodati tovorni avto družbe »Austro-Fiat« ljubljanski Nabavljalni zadrugi državnih železničarjev na ta način, da bi se navidezno kupil za mariborsko zadrugo in potem prepeljal v Ljubljano. Članek je trdil, da bi s tem padla provizija za prodajo v roke g. Tumpeja namesto ljubljanskemu zastopniku »Austro-Fiat« g. Žužeku, ker je g. Tumpej izrecno pisal svojemu tovarišu pri odboru ljubljanske Nabavljalne zadruge, ki bi naj pri zadrugi zagovarjal nakup avta znamke »Austro-Fiat«:

»Povem ti čisto odkrito, da sem jaz v kompaniji z znanjem tovarne s tem zastopnikom in večinoma delam jaz.

Te pozdravlja

Tvoj Tumpej.«

Razprava je trajala 4 ure in so bili zasljeni med drugim tudi podžupan dr. Lipold, ki je potrdil, da se je g. Tumpej vozil kot njegov namestnik v mestnem avtobusnem odseku leta 1928 z občinsko komisijo na Dunaj v tovarno »Austro-Fiat« prevzemati za mestno občino avtobuse in da se sklepa o nakupu avtobusov za občino deloma v avtobusnem odseku, večinoma pa v plenumu občinskega sveta. Druge priče niso povedale nič bistvenega.

### Zagovor urednika Adolfa Jelena.

Branitelj toženega urednika, odvetnik dr. Avg. Reisman, je po končani razpravi v svojem obširnem zagovoru na tožbo g. Tumpeja navajal med drugim sledeče:

### Provizija pri »Jutru«.

G. Tumpej je najprej vtoževal tudi očitke, da je nabiralec inseratov za »Jutro« proti proviziji, češ, da je to popolnoma izmišljeno. Ponudil je za to tudi potrdilo z dne 20. jan. 1931, katero potrdilo je prvotno bilo celo v aktu, a pozneje, ko je urednik Jelen ponudil priče za dokaz, da je g. Tumpej dobil enkrat celo Din 800.— izplačanih pri »Jutru« za provizijo pri inseratih, g. Tumpej tega očitka ni več vtoževal in tudi potrdila z dne 20. jan. 1931 ni bilo več najti v aktu, tudi ga tožitelj ni predložil, čeprav sem ga (dr. Reisman) med razpravo v to ponovno pozval.

Tudi v ostalem je g. Tumpej tajil, da bi bilo njegovo pismo tovarišu Nabavljalne zadruge za nakup »Austro-Fiat« resnično. Priznal je sicer, da je pismo pisal, a to je storil baje le iz usluge prijatelju, upokojenemu majorju Žitniku, zastopniku »Austro-Fiat« v Mariboru.

Ker je g. Tumpej umaknil svojo tožbo glede očitka prejetih provizij pri »Jutru«, je s tem sam priznal, da ga očitki provizije sploh ne žalijo, četudi so morda izmišljeni. Če g. Tumpeja ne žali resničen očitke pri »Jutru«, ga ne more žaliti tudi očitke provizije pri »Austro-Fiatu«, kjer se morda toženemu uredniku ni čisto posrečilo dokazati, da je g. Tumpej tudi prejel provizijo, o kateri je pisal v svojem pismu z dne 15. junija 1929.

Očitke senzacionalnega odkritja delovanja g. Tumpeja, voditelja Zveze v Mariboru, pa je v zvezi s Tumpejevimi odličnimi javnimi in društvenimi pozicijami, gotovo senzacionalno odkritje. G. Rudolf Tumpej je v tem pismu odločno trdil, da je prevzel zastopstvo »Austro-Fiat« in torej gotovo vsaj v tem ni videl nič nečastnega, ker bi sicer tega ne pisal odborniku Nabavljalne zadruge v Ljubljano, da bi ta podpisal nakup avta, ker je g. Tumpej z vednostjo tovarne glavni zastopnik »Austro-Fiat«. Če se g. Tumpej ni sramoval po priznati pred stanovsko, železničarsko Nabavljalno zadrugo, ni moglo biti to nečastno zanj tudi poldruge leto pozneje, ko je to trditve in pismo objavil »Ujedinjeni železničar«.

»Austro-Fiat« je res internacionalna avstrijsko-italijanska družba in je vsled tega ravno za g. Tumpeja kot slovenskega

nacionalista tem bolj žalostno, da je pripočal nakup avtomobila pri italijanskem kapitalu.

Trditve, da izvršuje g. Tumpej to zastopstvo »Austro-Fiat« s tem, da skuša uveljaviti svoj voditeljski vpliv v gospodarskih železničarskih organizacijah, pa je tudi dokazana po njegovem pismu in njegovem spisu, kjer trdi g. Tumpej sam, da so ga izvolili v Nabavljalno zadrugo, ker je za to »vsled svojih javnih funkcij primeren«.

Iz izpovedbe priče uradnika Čerčerja v Ljubljani izhaja, da je g. Tumpej tudi pri njemu interveniral celo ustmeno za nakup »Austro-Fiat«.

Nečastno je, da je skušal doseči g. Tumpej ta nakup za hrptom ljubljanskega zastopnika »Austro-Fiat«, da bi prišla s tem provizija v korist mariborskega zastopstva g. majorja Žitnika. To je zadostno dokazano v pismu samem, kojega pristnost g. Tumpej priznava.

Tudi očitani

### »kšeft«

je hotel g. Tumpej na vsak način napraviti, samo da sedaj trdi, za svojega prijatelja majorja Žitnika, med tem ko je v pismu kupčijo slikal tako, kot bi imel glavni dobiček od posla on sam. Je stvar sodišča, če bo verjelo samemu tožiteljevemu pismu z dne 25. aprila 1929, o katerem seve g. Tumpej nikdar ni slutil, da bo prišlo v nepravde roke in da bo objavljeno, ali pa bo verjelo sedanemu izgovoru g. Tumpeja, ko je pismo prišlo pred sodišče.

Toženi urednik verjame Tumpejevemu pismu, ker ima g. Tumpej poleg svoje službe pri železnici še tudi lepo mesto pri mariborski Nabavljalni zadrugi, kjer je dobival poprej mesečno Din 500.—, a od majnika t. l. pa že Din 1200.— mesečno, kar je izredno lep postranski zaslužek za g. Tumpeja kot uradnika III. kategorije, a so se tudi za to mesto potegovali številni revnejši in nacionalno zaslužnejši železničarji s kopico otrok.

Očitek, da g. Tumpeju pri tem internacionalnem, katerega sicer toliko preganja na sodih, ni bil prav nič napoti, je utemeljen in resničen, ker je g. Tumpej vedel, kakšna je inozemska družba »Austro-Fiat«. Če bi bil g. Tumpej res tak nacionalist, bi moral priporočati kako slovansko avtomobilsko trdko, n. pr. češko, ko je znano, da so češki avtomobili tudi na najboljšem glasu in ko so naš narodni železničarji že ponovno uživali sijajno gostoljubje pri Čehih in smo tudi v Mariboru že ponovno pozdravljali českoslovaške železničarje.

Način, kako je hotel g. Tumpej to kupčijo izvesti s finto, zvito in za hrptom ljubljanskega zastopnika »Austro-Fiat«, pa je gotovo za predsednika Narodnih železničarjev in občinskega svetnika mesta Maribora tak, da

### bije v nos.

Zato je zadosten dokaz samo Tumpejevo pismo in toženi ne more umeti, zakaj bi naj še bil kaznovan, če je to postopanje g. Tumpeja javno v železničarskem listu ožigosal.

Če z ozirom na okolnost, da je v istem času tudi mariborska občina, koje občinski svetnik je g. Tumpej, kupovala avtomobile od »Austro-Fiat«, presojamo Tumpejevo pismo, kjer se s tako vnemo in zvijačo poteguje za »Austro-Fiat« avtomobile in prav strokovnjaško pobija konkurenco »Ševrolet«, ki ima tudi v Mariboru zastopstvo, je pač dokazano, da je stvar s Tumpejevim pismom

### delikatna

in je gotovo umestno, če je toženi urednik v tej zvezi vprašal g. Tumpeja, če je že kedaj javil županu mesta Maribora kot občinski svetnik, kaj je pisal Nabavljalni zadrugi, to je da je zastopnik »Austro-Fiat« in če ima od železniške uprave dovoljenje za to kupčevanje. Da bi g. Tumpej zaslužil tudi pri mestni občini, v članku nihče ni trdil. Toda če bi župan slutil, da je g. Tumpej pisal okrog take pisma o »Austro-Fiatu«, bi ga gotovo ne pripustil v občinski seji pri sklepanju in glasovanju o nakupu »Austro-Fiat« avtomobilov. Vsak občinski svetnik se odstrani pri občinski seji, če je pri razpravljanju kakorkoli osebno tangiran. To že nalaga takt, tako eksponiranega voditelja in nacionalista, kakor se predstavlja naši javnosti g. Tumpej z visokimi funkcijami.

Zato je toženi upravičeno napisal tudi stavek:

»Enkrat mora biti konec demagogije s takim narodnjaštvom.«

Kdor toliko govori o nacionalizmu, kakor g. Tumpej in je vodja nacionalnih železničarjev v obmejnem Mariboru, zaupnik Narodne odbrane za železničarje in bi rad dan na dan drugje učil nacionalizma in druge preganja radi premalega nacionalizma, delal ovadbe, ta pač mora biti tudi posebnost, zlasti z materijalne strani

### čist kot sonce.

Šele tedaj bomo verjeli, da je ta nacionalizem čist, odkrit in resničen. Nad pismom g. Tumpeja so se zgržali tudi somišljeniki g. Tumpeja in ga ravno zato poslali tožencu, da ga objavi v glasilu železničarjev in tako pokaže tudi onim, ki g. Tumpeja še ne poznajo prav,

pravo fotografijo mariborskega voditelja Narodnih železničarjev.

## Železničar zavedaj se: Čim več moči, več pravic! Zato pridobivaj nove članke za savez!

Ni toraj res, da se je toženemu uredniku dokaz resnice »klaverno« ponesrečil, kakor se je blagovolil izraziti tožitelj v svoji obtožnici, ampak je res le nasprotno, da je

### klaverno pismo g. Tumpeja,

posebno pa njegova slovenščina v tem pismu. Voditelj Narodnih železničarjev, ki govori na manifestaciji narodnih železničarjev, bi vsaj moral materni jezik pismeno obvladati in je toraj tudi to članek upravičeno grajal. Neosnovano je očitanje, da se je hotelo g. Tumpeja s tem člankom denuncirati. Pač pa je po sodnih spisih ugotovljeno, da je vložil ravno g. Tumpej pri sodišču in državnem tožilstvu v Mariboru obširne ovadbe proti železničarjem in da je zakrivil razpust dragocene železničarske socialne ustanove »Podpornega društva« in da se je komisar železniške policije g. Jakša Stančič glasom njegovega pričevanja v znanem železničarskem procesu informiral o železničarjih pri g. Tumpeju.

V procesu urednika Pustoslemška ca. Pleml v Ljubljani je tudi sodišče ugotovilo, da se sicer uredniku dokaz resnice ni posrečil v vseh malenkostih, a zadostuje, da se je dokazalo jedno in je bilo za to obtožnega oprostiti. To sodbo je višje deželno sodišče potrdilo.

Glavne očitke inkrimiranega pisma pa je dokazal tudi urednik Jelen, to je da je hotel g. Tumpej napraviti »kšeft« in izposlovati provizijo za mariborsko zastopstvo »Austro-Fiat«, čeprav bi bil avto kupljen za območje ljubljanskega zastopnika, ki bi na ta način zahrbtno zgubil svoj edini zaslužek, od katerega živi. Če je hotel to izposlovati g. Tumpej za sebe ali za majorja Žitnika, je vseeno, malo pa je verjetno, da bi baš g. Tumpej, uradnik III. kategorije, katerega so poslali v občinski svet delavci in železniški uradniki, deloval sedaj za bogatega majorja, o katerem g. Tumpej sam pravi, da ni revež, ampak da mora imeti za svoje kupčije velik

### kapital.

Skoro dveurni govor branitelja dr. Reisman je napravil na številno publiko silen utis. Vmes je g. branitelj dr. Reisman je vprašal g. Tumpeja, če je bil res med vojno tudi

### »Jungschütz«?

nakar g. Tumpej sploh ni dal odgovora. Na sodnikovo vprašanje je obtoženi priznal, da je članek prečital pred objavo. Na vprašanje, če obzlatuje objavo članka, je s. Jelen odločno izjavil nel

### Sodba:

Sodnik dr. Lešnik je izrekel nato sodbo, da je Adolf Jelen kriv v smislu obtožnice in se obsodi na Din 1200.— denarne kazni ter Din 2500.— odškodnine g. Tumpeju, češ, da se toženemu dokaz resnice ni posrečil.

Urednik Jelen je prijavil zoper sodbo priziv in bo torej o tem razpravljalo še višje deželno sodišče v Ljubljani, ki bo izreklo končno besedo.

### Zahvala.

Podpisani se najpristrčneje zahvaljujem vsem onim, ki so se me na postaji Ljubljana glavni kolodvor spomnili z denarno podporo ter zbrali za podporo v moji nezdgi Din 1291.50, ter podružnici Ujedinjenega saveza za podporo v znesku Din 200.—. Vsem iskrena hvala!

Ljubljana, dne 3. avg. 1931.

Stopar Anton.

### Iz zaupniškega zbora cestnih železničarjev Ljubljana.

Ko je uničil požar uslužbencu cestne železnice Ivanu Hrastniku vse imetje, se je zaupniški zbor obrnil na vse osebe z nabiralno polo za podporo ter se je nabralo skupno Din 2120.—, katerega so izročili ženi prizadetega.

Vsem darovalcem se zaupniški zbor najiskrenejše zahvaljuje.

### Obvestilo.

Prilodnja številka »Ujedinjenega železničarja« izide dne

15. septembra 1931.

Zaupniki naj obvestijo o tem vse članstvo in naročnike lista, da ga ne bodo sedaj 1. septembra 1931 reklamirali.

Uprava »Ujedinj. železničarja«.